

Herdenking Rampjaar

350 jaar

Friese Waterlinie

1672-3 / 2022-3

In 2022 is het 350 jaar geleden dat Nederland in oorlog geraakte met Frankrijk, Engeland en de bisschoppen van Münster en van Keulen tegelijkertijd. Het bleken gruwelijke **Rampjaren**. De parallellen met het Europa van nu, waar een oorlog opnieuw de kop opsteekt en vrijheid en democratie worden aangevallen, zijn legio. Het Rampjaar 1672-1673 werd 2022 landelijk herdacht en beleefd met festiviteiten, living history, optochten, fietsroutes... Zie www.rampjaarherdenking.nl. In Fryslân is dat 2022-3.

Lodewijk XIV, de Franse Zonnekoning, was de machtige vijand en richtte zich op West-Nederland. Vooral de bisschop van Münster, alias **Bommen Berend**, nam het Noorden onder handen. Grote delen van Nederland werden in korte tijd onder de voet gelopen door hun ongekende troepenmachten. Daarbij moesten mens en dier het ontgelden: er werd geplunderd, leeggeroofd en verbrand. **'Het volk was redeloos, de regering radeeloos en het land leek reddeloos'**. De jonge Stadhouders Willem III voerde landelijk de troepen aan. In Friesland was **Hans Willem van Aylva**, 'De Ontzaglijke', 1672-1673 de gedreven aanvoerder, met **Johan Maurits van Nassau Siegen** in 1673 als opperbevelhebber en **Albertine Agnes** als invloedrijk Oranje-lid in Friesland.

De beste verdediging & vriend van Nederland, in het Westen evenals in het Noorden, bleek **water**. Land werd **onder water gezet** en hevige zomerregens van 1673 hielpen flink mee. In de zomer van 1672 belegerde Bommen Berend Groningen Stad 6 weken lang. Gedomoraliseerd droop hij af. Eind augustus 1673 viel hij in een laatste poging de Friese Waterlinie aan op 3 plaatsen in de **Stellingwerven** tegelijkertijd. Die aanval **mislukte** nog **op het nippertje**, dankzij volharding, het water, storm en modder. Bommen Berend trok zich terug naar Münster.

Raadpleeg het actuele programma, scan de QRcode of www.friesewaterlinie.nl of mail info@friesewaterlinie.nl

Herdenking Rampjaar Friese Waterlinie: een project van Werkgroep Friese Waterlinie onder stichting De Griepvogel.

Het Programma Herdenking Rampjaar Friese Waterlinie 1672-1673 / 2022 - 2023 is financieel mogelijk gemaakt door:

Programma ²⁰²³

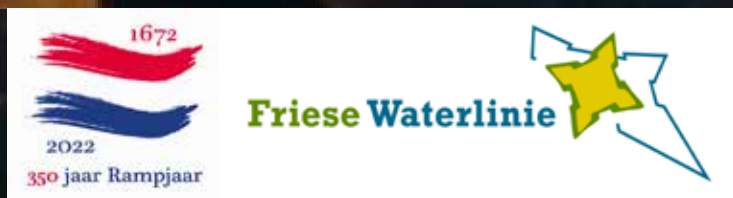
Rampjaar

1672 - 1673

Friese Waterlinie

- 4 Lezingen in 2023
- Expositie Vondsten Strijdtoneel
- Educatie & histotolk
- Bus: Schansentour & verteller
- Fietsen: Schansen met Verhaal
- Rampzalige Streekmarkt 'Schansen & Schranzen' Oldeberkoop

PROGRAMMA 2023

Herdenking Rampjaar Friese waterlinie 1672-3 / 2022-3 is een initiatief van werkgroep Friese Waterlinie onder de vlag van stichting De Grijpvogel.

Meer informatie en beschrijvingen van activiteiten en events van dit programma in 2022 en 2023 vindt u door op de site onderdelen aan te klikken. Ook boeken kan op www.friesewaterlinie.nl.

Lezingenreeks 2023

Gratis entree. Aanmelden gewenst via info@friesewaterlinie.nl

EGGE KNOL Stad houdt Stand Groningen in Rampjaar 1672 15 maart 2023, 20.00 uur Zaalcentrum De Rank Kerkstraat 49 Wolvega
i.s.m. Vereniging Historie Weststellingwerf, Egge Knol, conservator Groninger Museum

EXTRA: ANDRÉ PLEZSYNSKI, Vondsten Kontermans 10 juni 2023, 10.30 uur De Kijksaal (bieb), Wolvega
Archeologische vondsten opgravingen Kontermans 2020-21

MEINDERT SCHROOR Fryslân in Rampjaar 1672-1673 24 juni 2023, 15.00 uur Café 't Anker, Elsloo Meindert Schroor, historisch geograaf

GERD DETHLEFS Perspectief MÜNSTER Rampjaar 1672-3 26 augustus 2023, 15.00 uur Kerk op de Hoogte, Kerkstraat 7 Wolvega
Exact 350 jaar na inval Bommen Berend is Münster terug

Tentoonstelling Vondsten Strijdtoneel

Gratis entree, (school)groepen op afspraak (zie educatie)

Unieke bruiklenen samen: vondsten van 4 schansen nu tegelijk te zien: Blessebrug-, Bekhof-, Breeberg-, Zwartendijksterschans. **In 2023 EXTRA:** Vondsten strijdtoneel aan De Lende, Kontermans (Oldeholtpade / De Hoeve).

20 mei t/m 16 juni 2023, Wolvega, De Kijksaal Bibliotheek; begeleiding aanwezig: do - vr - za

Schansen met Verhaal-fiets-

Per (eigen) fiets met gids langs locaties Friese Waterlinie; *inclusief lunch, 2 x koffie / thee € 15,- pp*

29 juli 2023 Waterlinie Weststellingwerf Circa 50 km 10.00 - 16.00 uur Start- en eindpunt Bibliotheek Wolvega

Schansentour & verteller -bus-

Inclusief lunch, 2 x koffie / thee € 20,- pp

Dagtour per touringcar met verteller langs de hele Friese Waterlinie, in 2022 Westelijke 'lus', in 2023 Oostelijke 'lus'.
i.s.m. Historie Heerenveen

3 juni 2023 Oostelijke 'lus' Friese Waterlinie: 10.00 - 16.30 uur Start- en eindpunt Hotel Lunia Oldeberkoop

45 plekken beschikbaar, aanmeldingen gaan **op volgorde van binnenkomst van de betaling**; vol = vol.
Reservelijst wordt aangelegd.

Aanmelden per mail vóór 15 mei via rondleidingen@historieheerenveen.nl

Betaling vóór 19 mei, via NL25RABO 0317 1587 59 Stichting Historie Heerenveen, o.v.v. 'Schansentour 3 juni' en de naam (namen) waaronder u zich heeft aangemeld.

Educatie, histotolk

Geen kosten aan verbonden Groep 7 en 8. School-arrangementen, keuze:

- * **Bezoek tentoonstelling**
- * **5 Lesbrieven** (Waterlinie, Blessebrugschans, Bekhofschans, Zwartendijksterschans, tentoonstelling)
- * **Excursie** naar een schans
- * **Histotolk** act: 'Ik ben Frans van de Bekhofschans'; Histotolk inzetbaar bij tentoonstelling, op locatie schans of op school *Combinaties mogelijk*

Rampzalige markt 'Schansen & Schranzen'

Za 1 juli 2023, 13.00 - 16.00 uur Beleefmarkt Oldeberkoop
Markt: 17e eeuwse Rampjaren ism. Rederijkerskamer de Hoek van 7 Wouden. **MET: Albertine Agnes & Bommen Berend !!**, muziek Vrijstatig Volkje, Culinaire Historisch Centrum 17e eeuwse koken, Scutterie van St Clemens, **types Radeloos, Redeloos, Reddeloos**, hoefijzerwerpen, boogschieten, ...

OPGAVE: info@friesewaterlinie.nl

Dit is het programma voor 2023.

Auto- en fietsroutes: download pdf + afhalen TIP Noordwolde, TIP Appelscha en horeca o.a. Hotel Lunia Oldeberkoop

CHECK actuele informatie, locaties & tijdstippen online: **scan QRcode**

www.friesewaterlinie.nl

